

Lõpp

Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi infoleht

EES elab!

Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi sünnist möödub tänavu sügisel neli aastat — neli ühiskondlikult ja majanduslikult keerulist aastat, mis ühelt poolt on andnud seltsitegevusele vabad käed, teisalt aga jätnud selle tegevuse materiaalselt saatuse hooliks. Ma ei räägigi rahalisest toetusest, seda pole nagunii olnud, kuid ka korduvalt lubatud OMA TUBA on tänaseni jäänud vaid illusaks unistuseks. Ja nõnda jätkamegi juhatus koosolekute pidamist võrastes ruumides ja varanatuks on laiali.

Ometi on EES-il visa hing — ta elab ja tegutseb raskuste kiuste! Nelja aasta jooksul oleme korraldanud kaheksa korda kevad- ja sügispäevi Eesti eri paikades (Tallinnas, Tartus, Pärnus, Viljandis ja Narvas). Neljal suvel veetsime koos kauneid päevi, matkates Liivi-, Saare-, Setu- ja Hiiumaal. Ka neli meeleolukat jõulupidu on peetud — Vändras, Toilas, Kivimäel ja Pärnus. Juhatus on olnud koos mitukümmend korda, et kõiki neid ilusaid üritusi ette valmistada ja paljusid probleeme arutada.

EES-iga on liitunud 11 Eestimaa, eesti keele ja kultuuri sõpra Soomest, koostöö on nendega olnud

Nr. 3 Oktoober 1993

mitmekesine ja viljakas. Eesti emakeeleõpetajatest kuulub meie seltsi paarsada inimest, kuid kahjuks on praeguseks jäänud üsna mitmeid neist seltsi tegevusest kõrvale. Seda suurem rõõm on nentida, et sadakond eesti keele ja kirjanduse õpetajat on seltsi elus innukalt osalenud ja ilmselt sellest ka rahuldust saanud.

Järjekordsete sügispäevade künnisel tervitan kõiki emakeeleõpetajaid, eriti neid, kes seltsiga on liitunud, ja soovin meie ühistegevusele jätkuvat edenemist.

Hoide Sikk

Seltsi juhatus ja selle tegemised

lõr'p, lõrbi⁶⁷ — vilets supp v. jook, lake (OS, 389)

Kui emakeeleõpetajate seltsi juhatus 4. septembril kokku tuli, arutati põhiliselt sügispäevadega seotut. Pika koosoleku üks viimaseid päevakorrapunkte oli ajalehe nimi.

Arutasime suvisel Hiiumaa-reisil kogunenud ettepanekuid ja mis-ki kohe ei erutanud meeli. Väike arutelu tekkis „virge“ ümber, peamiselt oli kõne all ühemõtteline seotus soomlaste „Virkega“. Viimaks tekkis kellelgi kahtlus, kas sõna on teises või kolmandas vältes, ja nii jõudis OS riulilt koosolekulauale. Siis tuligi idee, kuidas nime valida. Leppisime kokku, et mina avan OS-i, silmad kinni, juhusliku koha pealt ja asetan sõrme leheküljele, sõrme alla jäänud sõnast saagu nimi. Nii tegimegi.

Eks me muidugi kahtlesime ka, kas nii ebaõilsa tähendusega sõna sobib, aga teiselt poolt: miski pole takistanud õilsa tähendusega nimega ajalehtedel-ajakirjadel kehvad olemast ja miski ei takista meil head ajalehte tegemast.

Võtkem siis seda nime huumori ja väikese eneseirooniaga ja pidagem meeles, et juhust andis meile just selle nime ja mitte mõne õilsama.

Kersti Kaldma

P.S. Olgu siinkohal ka Hiiumaal pakutud nimevariandid üles loetud:

Sõnajalg	Korrrake
Mõttelend	EES-i Sõnumid
ABC-leht	EES-i Keelsepp
EES Levi	Emakeeleõpetaja
Soini	Hääl
Kirikund	Tammelaht
Eesti Ops	Allikas
Tarkusetera	Sõnumitooja
Oma Keel	Hea Sõna
Peatus	EES-i Hääl
	Virge

Kaks aastat tagasi, kui pidasime oma seltsi sügispäevi ja aastakonverentsi Viljandis, tegime seltsi põhikirja ühe olulise paranduse. Selle kohaselt valitakse EES-i juhatus mitte igal aastal, vaid kahe aasta tagant. Leidsime, et üks aasta on liiga lühike aeg seltsi juhtorgani tegutsemiseks ja oma kavade realiseerimiseks.

Nüüd on kaks aastat möödas. On aeg teha kokkuvõtteid ja otsustada, kellele usaldada EES-i juhtimine edaspidi. Vahest aitab järgnev pilguheit praeguse juhatuse tööle seltsiliikmetel õigemat valikut teha.

Alustan juhatuse koosseisust. Viljandis valiti juhatusse viiest inimest, mis on alla kahesaja liikme korral kindlasti liiga palju. Esimesel töökoosolekul jagasime ülesandeid. Esinaiseks valiti taas Hoide Sikk, asetäitjaks Aili Kiin ja sekretäriks Liilja Raudsepp. Metoodilise töö rühma kuuluvad Kersti Kaldma, Maaja Hage, Kersti Lepajõe ja Mihkel Rebane. Välissuhete toimekonnas on Viivi Maanso ja Jaan Õispuu, piirkondlikke kontakte Eestis hoiavad Irene Leisner (Lõuna-Eesti), Bernhard Uustalu (Virumaa) ja Maaja Hage (Lääne-Eesti). Kultuuri- ja majandusküsimusi lahendavad Eleonora Tammiksaar ja Andry Ruumet, seltsi kroonikat peab Maire Eiert ja laekuriks on Salme Haavik.

Tänaseks on juhatuse tööst eemale jäänud B. Uustalu ja K. Lepajõe, tagasihoidlikult on saanud osaleda I. Leisner, A. Ruumet, M. Rebane ja L. Raudsepp. Siiski pole juhatus pidanud ühtki oma koosolekut osavõtjate vähesuse tõttu ära jätma või edasi lükkama.

EES-i juhatus on vaadeldaval ajavahemikul pidanud 13 koosolekut, põhiliselt

sest on need olnud Tallinnas, sekka aga ka Pärnus, Värskas ja Hiiumaal. Arutusel on olnud meie seltsi elu kõige erinevamad probleemid alates suurte ühisürituste korraldamisest ja lõpetades liikmemaksude laekumise raskustega. Palju hoolt ja ettevalmistust on eri toimekondadelt nõudnud iga-aastaste sügis- ja kevadpäevade organiseerimine, kuna oleme neid väljakujunenud traditsiooni kohaselt tahtnud teha erinevates Eestimaa paikades, mis praegustes majandustingimustes on nõudnud tõsiste raskuste ületamist. Juhatus jõupingutuste tulemusena oleme suutnud teha küllalt soodsaid ja sisukaid suvekursusioone. Hea koostöö mitme kooliga on võimaldanud meil pidada ühiselt meeleolukaid jõuluõhtuid. Tahan rõhutada, et iga sellise ürituse ettevalmistus on pikaajaline ja tömahukas. Toimekondade eesotsas seisnud juhatuseliikmed ja meie tublid seltsiliikmetest abilised väärivad selle suure vabatahtliku töö eest täit tunnustust.

Muidugi võib alati kõike paremini ja rohkem teha. Oleks kena, kui EES-i juhatus sekkuks innukalt hariduspoliitilistesse vaidlustesse, suudaks tulemuslikult kaitsta emakeeleõpetajate kutsehuve, seista hea meie kauni emakeele puhtuse eest, osaleda eesti keele ja kirjanduse õppekirjanduse soetamisel jne. Seltsi tegevusalasid ja tööpõldu võiks kindlasti väga palju laiendada. Kahjuks on praeguse juhatuse käed jäänud kõige selle hõlmamisel lühikesteks.

Loodame, et leidub uusi tulihingelisi emakeeleõpetajaid, kes tahavad uues juhatuses ennastunustava agarusega kaasa lüüa. Leidkem need õied üles!

Hoide Sikk, juhatuses esinaine

EMAKEEL MEIE KOOLIDES

● Kuidas hinnata eesti keele olukorda koolis?

Eesti keele praegust olukorda koolis võib hinnata rahuldavaks. Eesti keele tunnid toimuvad, linnade ja asulate koolides on kutsega õpetajad, mingil määral on õppevahendeid ja õpikuidki. Halvem on olukord väikestes maakoolides, kus koormuse saamiseks annavad emakeeletunde ettevalmistuseks inimesed. Väär on koolijuhide suhtumine, nagu võiks emakeelt õpetada igaüks.

Hea ei ole olukord seetõttu, et õpilastel puudub stiimul oma keele õppimiseks. Hoopis tähtsamad on võõrkeeled ja ärandus. Nõukogude võimu lõpuastail loobusid mõned kergekaalulised kõrgkoolid ka sisseastumiseksameist. Hea ei ole olukord veel seetõttu, et õpetaja on jäetud omapead, et kirjakeele reeglustamine on soikunud ja õigekeelsusalased teatmeteosed vananenud. Suured vastulolud õpikute vahel sunnivad õpetajaid ise otsustama, mis on õige. Peagi võib aga selguda, et otsus polnudki õige. Kirjakeele reeglite ebamäärasus ei kasvata õpilaste usaldust ei keele ega õpetaja vastu.

● Kuidas õpilased suhtlevad väljaspool tundi?

Õpilased suhtlevad väljaspool tundi kas kohalikus kõnekeeles või slängis (argoos). See on kahetsusväärne, sest tunnis õpitud keelendit ei kinnistu ei kõnes ega kirjas. Kõnekeeled on kohalike murrete sugemetega, slängid aga pealetungiva Lääne mõju tulemus. „Radio 2“, „Radio Tartu“, ETV ja veel mõned on sattunud maitsetute saatjuhtide ja diktorite kätte. Need räägivad ingliskeelsete sõnadega segatud slängis, mis avaldab muljet ning jõuab ka kooli.

Keeledemokraatia raudse seaduse järgi võib igaüks suhelda ükskõik mis keeles,

murdes või slängis, kuid kooliharidus on Eesti Vabariigis eesti kirjakeeles ning kõik õpetajad peavad järgima seda nõuet.

● Missugused on eesti kirjakeele ohud?

Suurim oht on noorte suhtumises, mis pärineb endistest aegadest. Kodudes pole jõutud arusaamisele, et haridusel on edaspidi suur väärtus. Hakkavad välja kujunema erakoolid, eliitkoolid ja tavalised koolid, kusiuures viimastest on edaspidi raske pääseda ühiskonna kõrgemasse sfääri, ülikoolihariduse juurde ja parematele kohtadele.

Koolides peaks igas klassis kujunema see eliit, kes ei häbene õppida ja teatab seda ka teistele. Õpilaste vedamine ühest klassist teise tuleb kiiresti lõpetada. Ühiskond vajab ka mustatöölisi ja töötuid. Peale suhtumise on ohuks võõrkeelte, eeskätt inglise keele mõju. Lääne elulaadi idealiseerimine õhtustes filmides, rokkmuusika lausuputus, narkootikumide ja rokuningate enesetaomiste üksikasjalised kirjeldused toovad peale elulaadi kaasa ka vastavad ingliskeelsed sõnad või moonutised. Ka äranduse ja teeninduse terminid ja nimed ohustavad meie keelt. Mida müüvad või millega tegelevad „Dima Limited“, „Mix“, „Konla“, „Merkar“, „Varies-ta“, „Itekom“, „Magnum“, „Texacor“, „Hanske“, „Eurowet“, „Sale“ ja „Breiv“, see jääb paljudele saladuseks. Neid nimesid võib suurel hulgal leida teosest „Ärikataloog 1993“. Oht on selles, et varsti ei oska suurem osa eesti kirjakeelt ja hakkab hädaldama, et eesti keeles ei saagi kõike väljendada.

● Mida tuleks ette võtta?

Õppimisvõimelised õpilased tuleb välja sõeluda, sest nendest peab tulema riigi teaduslik, kultuuriline, poliitiline ja majan-

uslik ajur. Nemad vajavad nii oma keelt kui võõrkeelt perfektselt. Ükskõiksele massile piisab rahuldavast kirjaoskusest, sest on ette arvata, et ta kirjatööga ei hakka leiba teenima. Õpetajate töö muutub meeldivamaks ning nooredki ei pea vaevlema koolides, kus nad ei taha õppida.

Millega tegelete!

Jätkan õpetamist Tartu kõrgkoolides. Et olen üks vähesi, kes on eesti kirjakeele normeerimise juures olnud 1945. aastast, on minusse kodeeritud palju sellist, mida varjab minevik. Aeg-ajalt kirjutun mõnest seigast. Pidevalt tegelen uue eesti keele õpiku kirjutamisega, kuid see läheb vaevaleiselt, sest keel muutub kiiresti. Muutusi aga ei saa eirata. Nii ongi käsikirja algus iuba vananenud. Tohtu laviin võõrsõnu ootab oma kohta „Võõrsõnade leksikoni“ uues trükkis. Muidugi vajab kogu teos põhjalikku ümbertöötamist. Kunagi tegime eesti kirjakeele kasuks ja eesti keele õpetamise tõhustamiseks palju tööd vabariiklikus õigekeelsuskomisjonis ning eesti keele ja kirjanduse ainekomisjonis. Meenutan tänutundega Juhan Valgma, Nikolai Rummeli, Viktor Ordlikku ja teisi. Komisjoni juhtis väsimatu Kallu Leht.

Olin palju aastaid Värska ja Viliandi täienduskursuste lektor. Kui tuln tagasi, ei suutnud ma pikka aega kohaneda siinsete intriigide ja alatustega, mis olid haaranud ka õigekeelsuskomisioni ja ainekomisioni. Tegin otsuse neist eemale jääda. Õpetajatega suhtlemiseks pakuvad häid võimalusi täiend- ja ümberõppekursused, mida organiseerivad Tartu Olukool ja Tartu Õpetajate Seminar.

Küsimustele vastas TÜ professor, Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi liige
Eduard Vääri

JUBA AASTAID TAGASI kuulsin öeldavat väidet, et kooliajast jäävad lastele kõige enam meelde esimene ja viimane õpetaja. See mitte eriti üllatav, aga küllaltki paikapidav tõde on andnud mõlemisainet ja sundinud põhjusi otsima, kuid samas ka lahendusi leidma.

Neli aastat algklassis õpetavalt pedagoogilt saab laps esimesed teadmised põhiainetes, saab aabitsatõed. Algkooliaega tagasi mõeldes ei hinnata tavaliselt sealt saadud teadmiste ja oskuste pagasit, kuivõrd seda, kas õpetaja oli hea. Ja tihti peale see headuse mõjuvõimas jõud varjutab ka puudujäägid, mis hiljem endast siiski märku annavad.

Keskkooliõpetaja aga lihviv kolme aasta jooksul eelnevalt õpitut-omandatud ja kui lõpptulemusega võib rahule jääda, siis kindlasti ka õpetajaga. Mis aga toimub vahepeal, keskestmes?

Muutuvad ju 5.—9. klassis õppides lapsed kõige rohkem, ka vaimselt ja füüsiliselt arengult on see kõige murrangulisem ajajärk. Nad on vastuvõtlikud nii halvale kui heale. Nõnda kogunevadki kooliea suurimad patud ja komistuskivid just keskestmesse ning võibki juhtuda, et õpetajale on hiljem piinlik otsa vaadata. Kuid õpetaja, kes on harjunud andestama, jagama rohkem armu kui hirmu, ootab siiski ka oma töö väärtustamist, tähelepanu ja mõistmist. Eriti ootab seda keskestme ema-

Põhikooli emakeele-õpetaja mõtiskleb

keeleõpetaja, kelle töö maht ja väärtus on vaieldamatult väga suur, rääkimata vastutusest, mis kaasneb algklassidest tulnud veeriva õpilase viimisega põhikooli lõpukirjandini.

Emakeeleõpetajal on anda ju teoreetiliselt kolm erinevat ainet, mis tuleb ka klassipäevikus kanda eraldi lehekülgedele: keel, kirjandus ja sõnastusõpetus. Kahte esimest neist hinnatakse ka eraldi, mis on ju kõik õige. Kuid sisuliselt teenivad need kolm ühte eesmärki — õpetada last lususalt väljenduma nii kõnes kui kirjas. Ka tööd kattuvad, eriti loovileannete vallas, mis rajanevad sageli lugemisele ja kirjanduse tunnist saadud elamustele-mõtetele. Kui aga veel kirjutatakse protsesskirjandit, mis eeldab õpilase ja õpetaja vahelist kirjavahetust ning mille suure töömahu tõttu võetakse lisa ka kirjanduse tunnist, saab kolmest eri õppeainest üks. Suur on rõõm kordaläinud tööst, kuid mitte väiksem ka pettumus teadmises, et palgalehel on kirjanduse tund odavam kui keele oma, sõnastusõpetusest rääkimata. Kindlasti leidub koole, kus seda viga on välditud,

aga rohkem on siiski neid, kus pole saadud, tahetud või osatud süüvida õpetuse sisulisse olemusse.

Masendushetkil tekib vahel inimlik kiusatus: kui õige teeks täna natuke lihtsamalt, annaks mõnikord ka endale armu. Kuid selle mõtte kummutab kohe teadmine, et üks põhikooli lõpueksamist on kindlasti eesti keele kirjalik, must-valge aruanne nii õpilase kui õpetaja viie aasta tööst. Jälle kogunevad lauale uued vihikupakid, mille parandamine ei kajastu palgalisas. Eks neid enesehaletsemisi tule ette kõigil, kuid siiski jäädakse oma ametile truuks. Jõudu annab oskus näha halva kõrval head, usk, et ka sinu mõtted ja unistused kord reaalsuseks saavad. Meie kooli emakeeleõpetajad on mitu korda arutanud, mis võiks natukenegi tööd lihtsustada, ning leidnud mitte sugugi ületamatuid teid ja võimalusi.

Kõigepealt tahab keskestme õpetaja 5. klassis näha hea lugemisoskuse ja tööharjumustega last. Praegu osutub lihtsaimgi tööjuhend paljudele arusaamatuks, õpetaja esimesele või teisele korraldusele oodatakse lisaks täiesti

Kutsesobivuse eksam

Tallinna Pedagoogikaülikooli pürgijatel on sisseastumiseksam kutsesobivusest 1988. aastast alates. Täna seni on eksamil jätkunud nii tuliseid pooldajaid kui ägedaid vastaseid.

Eksami tulemus kujuneb lõppkokkuvõttes kahest osast: kirjalikust psühholoogilisest isiksusetestist ja intervjuust vaba vestluse vormis. Esimese eest on võimalik saada maksimaalselt 3, teise eest 7 palli. Testi koostavad ja seda analüüsivad psühholoogid, vestluse korraldab erialakateeder. Vestlusel osalevad kateedri soovi korral ka psühholoogid.

Hinnatakse ühtsete kriteeriumide alusel. Vestluse algul esitab üliõpilaskandidaat omal valikul proosa- või luulevormis teksti, milles sisalduv sõnum temast endast või midagi olulist kaasnimestele. Pala esitus võimaldab kontrollida ka eksamineeritava diktsiooni. Jälgitakse üliõpilaskandidaadi suhtlemist ja argumenteerimisoskust, eneseanalüüsi ja enesehinnangu adekvaatsust. Komisjon arvestab hindamisel noore inimese silmaringi ja lugemust, püüab tuvastada tema pedagoogilist orientatsiooni ja huvi ning kogemusi töös lastega.

Kutsesobivuse eksam ei tohi dubleerida erialaeksamit.

Loodetakse, et erialakateedri ja psühholoogide ühine otsus on võimalikult objektiivne. Tõde selgub vaidlustes.

Jaan Oispuu,

TPÜ läänemeresoome keelte
õpetootli professor

● Puhkehetk Suuremõisa lossi trepil.

Mõtteid Hiiumaa-reisist

Neidi Savi rääkis: „Olin Hiiumaal esimest korda. Nägime ja kuulsime palju. Mulle meeldis giidi esituslaad: ta põimis oma juttu loodust ja kirjanduslikku tausta. Võlusid hiidlaste aedade puhtus ja hooldatus, rooside rohkus ja mändide sametine puhtus. Tore, et meil on nii sõbralik ja lahke seltskond.“

Tuula Uusi-Hallila: „Vaatasime Hiiumaad postkaardil — see on rahulik ja võluv. Aga just niisugune see Kassari ongi. Väga tahaksin kunagi sinna tagasi minna, tahaksin veel Hiiumaast lugeda. Need kolm päeva olid tihedad. Imetlen teie head organiseerimisoskust. Olen käinud koos teiega Saaremaal, Setumaal ja Hiiumaal. Eestlased, te oskate suurepäraselt tuua välja iga paikkonna

● Ellen Niit ja Jaan Kross.

enesestmõistetavalt kolmandatki, sest nii on harjutud. Tõsiseks tegevuseks planeeritud ajast on seejuures üsna kahju.

Ka kodustel peaks olema suurem huvi lapse töö sisu vastu. Sageli piirdub kõik hinde teadasaamisega. Kui peres puudub vaimsus, oskus last suunata, on õpetaja veelgi keerulisemas olukorras. Õige abi eest õigel ajal on tänulikud nii laps kui ka õpetaja.

Mis veel kodudesse puutub, siis on aeg jätnud oma märgi ka sealsetele raamatariistadele. Pole mõtet varjata, et enamikes peredes on kirjandusteoste ostmise tunduvalt vähenenud. Ka õpetaja ei saa nõuda seda, mida pole. Nii ongi pilgud senisest enam pööratud raamatukogudele, kus peaks pidevalt fonde täiendama ja kadunud köiteid uutega asendama. Kindlasti leidub inimesi, kes nõustuvad mõne läbiloetud raamatu müüki andma.

Emakeeleõpetaja ootab abi ka metoodilises vallas, kus kahjuks viimasel ajal ei ole näha märgatavat edasiminekut. Toimub põlvkondade vahetus, mis esitab nõudmised uuele materjalile. Ka staažikas ja kogemustega õpetaja ei ütle ära võimalusest kasutada valmiskujul esitatud metoodiliste võtete baasi, millele toetudes saab ise loominguliselt edasi tegutseda.

Heaks enesekontrollivahendiks olid varasematel aastatel trükitud kontrolltööde kogumikud, mida on ajapikku

jäänud aina vähemaks. Kui sealseid töid ka ise ei kasutanud, siis keskmise taseme määramisel võis neid siiski arvesse võtta. Kui aeg ei võimalda trükkida kontrolltöid enam endises tiraažis, siis peaks koolidesse saatma vähemalt näidiskomplektid, kust hiljem vajaduse korral paljundada. Neid omakoostatud töid ja õppematerjale koguneb aasta jooksul niigi palju, kui arvestada 8. ja 9. klassi kirjandusõpikuid, kus mitmed teemavaldkonnad tuleb asendada uutega. See lisatöö ja materjali hankimine ning lastele kättesaadavaks tegemine on piisavalt ajamahukas.

Kõik need soovid on lõpptulemusena mitte ainult õpetaja, vaid ka õpilase huvides. Seda, et murdeealine poiss või tüdruk oma tööde ja muredega päris ummikus on, märkab teistest enam jälle emakeeleõpetaja, kes kolleegidega võrreldes pääseb lapse hingele tunduvalt lähemale — seda just kirjandustundide vestluste käigus või loovtööde kaudu, mis sageli kujunevad avameelseteks pihtimusteks. Suis tuleb appi võtta kogu oma elutarkus, et mõista ja teadvustada ka enesele, kui suur on sinu osa noore inimese väärtushinnangute kujundamisel, kui tähtis sinu aine kasvatustlik külg. Seda võib emakeeleõpetaja alati tunnistada, et tema antud südameharidusega läheb laps ellu.

Need on vaid mõned mõtted, mida tahaksin teistega jagada, olgu lugejaks siis kolleegid või meie töö hindajad-

eripära ja tüüpilisuse. Palju sõltub ka ilmast, giidist ja meeleolust.“

Maija-Leena Kivioja: „Oli võrratu reis, millele lisasid palju legendid, ajalugu ja toredad inimesed. See oli vaimustav õhkkond. Olin ammu unistanud Aino Kalda maja külastamisest. Aino Kallas on ju üks autor kahe rahva peale, ühendades soomlasi ja eestlasi ning nende kultuuri. Tahtsin teada, kuidas Hiiumaa võis mõjustada A. Kalda loomelaadi. Omamoodi tore kogemus oli kohtumine tänaste autoritega — Jaan Krossi, Ellen Niidu, Ave Alavainu ja Ott Arderiga.“

Paula Sajavaara: „Olen 30 aastat oodanud võimalust Hiiumaale pääsemiseks. Mind võlusid mere, mulla, kadaka-

tasustajad. Niikaua kui õpetajal on ideid ja ettepanekuid lahenduste leidmiseks, on lootus puhta ja kauni emakeele säilimisele. Iga töö on tulemuslikum siis, kui selle tegijad leiavad mõistva suhtumise ja väärilise tasu. Seda ootab ka keskastme emakeeleõpetaja.

Sirje Pärn,

Viljandi 5. Keskkooli õpetaja,
EES-i liige

HIUMAA KIRJANDUSTABEL

	Hiiumaalt pärit	Hiiumaal elanud	Suve-külalised	Hiiumaast on kirjutanud
Tsaariaeg	Gustav Tikerpuu	Jaan Oks (1903 — 1904), oli 19-aastane	Villem Grünthal-Ridala	
Eesti aeg	Julius Oengo Herman Sergo Elmar Vragar Leena Laid-Parker	Aliide Eitel Elmar Õun Paul Rummo	Aino Kallas Marie Under Artur Adson Asta Willmann	Mihkel Aitsam
Kaasaeg	Ain Kalmus Taavi Tuulik	Mats Traat Helgi Kauber Ave Alavainu Tõnu Õnnepalu	Silvia Rannamaa Harald Suislepp Ellen Niit Jaan Kross Viui Härm Paul-Eerik Rummo Ott Arder	Debora Vaarandi M. Kasemaa Juhan Smuul

Evi Rist, Kärkla Keskkooli emakeeleõpetaja

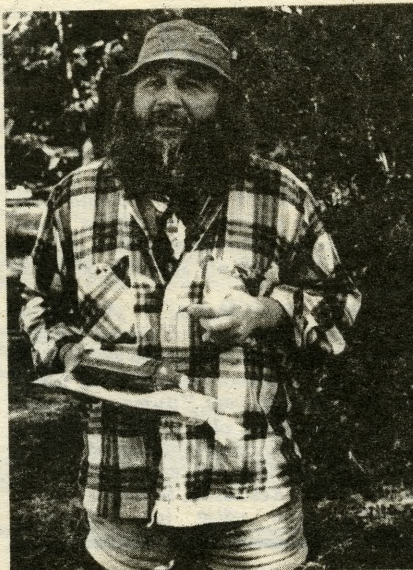
Mõtteid...

te ja päikeselõõsa lõhn. Nägime kauneid lilli ning kadakast, tasast maad ja tunnetasime vana aja hõngu. Hinge jäid kutsuvad teerajad. Tahaksin seal rahulikult käia, vaadata ja mõtiskleda. Olen palju lugenud Hiiumaa looduse omapärasest olust ja hiidlastest. Tundub, et kõik, mis räägitud, on tõsi, tühja pärast poleks Hiiumaad kiidetud. Oli suurepä-rane reis.

Virve Velbaum: „Reis oli tarvilik hingeharimiseks. Niisugused sõidud on olnud, on ja jäägu! Need vähendavad sisepinget, viivad välja igapäevamure-

● Ave Alavainu vana hiiepuu juures. TUULA UUSI-HALLILA fotod

● Ott Arder.

dest ja hallusest ning ühendavad ühesu-guse mõttelaadi ja vaimususega inimesi. Tore, et jätkub eestvedajaid.“

Viivi Maanso: „See, kas reis õnnestub või mitte, sõltub eeskätt osavõt-jaist.“

Sven Maanso: „Kõige toredamad üritused on meie seltsi suvereesid. Neist ei taha kuidagi puududa. Sel sõidul meeldis, et nägime-kuulsime palju, kuid samas ei koormatud mälu liigsete fakti-dega. Eriline osa on emotsioonidel ja üldse meeolul, mida seekord aitas luua Ave Alavainu.“

Aili Kiin

TOIMETAJALT

Esimest korda on EES-i infolehe nimi „LÕRP“. Esimest korda toimetatakse ajalehte Viljandis. Esimest korda on toimetajaks allakirjutanu. See kõlab küll kui vabandus, aga eks meie häälekandja ongi meie endi nägu.

Käesolevas numbris on nii juhatuse mõtteid kui kauni suvesõidu meenutusi. Aitäh Tuula Uusi-Hallilale kaunite fotode eest! Siit on lugeda professor Eduard Vääri arvamuseavaldusi kui ka oma kolleegi, keskastme emakeeleõpetaja Sirje Pärna murelikke mõtisklusi igapäevatööst. Arvatavasti igaühele natuke ja pisut ka teavet.

Ilmselt ei jää see leht viimaseks, kui rahanappus lausa kimbutama ei tiku, ja seepärast on oodatud iga kaastöö. Huvitav oleks lugeda, kuidas elab ja töötab maaõpetaja, missugused on tema probleemid. Et praegune lehenumber on valdavalt linnakeskene. kus esmapilgul muresid rohkem (õpilaste lugemuse vähenemine — Sat TV, Soome TV, ortograafiavigade massiline levik — ajalehtedes arvutiladu, suulise eneseväljenduse pidurdumine või hoopis amerikaniseerumine jpm.), kuid tegelikkuses võib nii see- kui teistsuguseid probleeme olla maakooli-deski. Ja mis seal salata, küllap teeb siin oma töö ka suurte klasside nõue. Võib-olla koorub välja küsimusi, mida peaksime esitama kõrgemalseisvale organile...

Igal juhul ootan aktiivset abi järgmise lehenumbri kokkuseadmisel. Ei teeks paha, kui keegi lähetaaks ka naljalugusid, ristsõnu või mõnusat lugemist, samuti vajaksime illustratsioone. Meie hulgas on ju hea käe ja silmaga õpetajaid. Eriti oluline on muidugi fotograaf. Mis leht see pildi-lu-ta on!

Võib ju mõlgutada mõtteid selleski suunas, et üks lehenumber kajastaks pelgalt üht teemat, näiteks keskendak-sime tähelepanu oma artiklis üksnes tekstiloomele või maailmakirjandusele jne. Tasub mõelda.

Ohenduses peitub jõud, me oleme ju seltsikaaslased! Ärgem hoidkem oma annet, ideid ja mõtteid vaka all! Kirjutagem iseenda töödest kui ka neist inimestest, kelle elutöö vajaks põlistamist!

AILI KIIN

ÕNNITLEME

1993. aasta juubilare,
Eesti Emakeeleõpetajate
Seltsi liikmeid

50-aastased:

Mari Raidmets
Virve Velbaum
Esta Lango
Hiie Münt
Urve Jõesaar
Mari Kadakas
Hilja Koel

55-aastased:

Salme Šork

Kaja Eenlaid
Salme Haavik
Sirje-Aet Reinpalu
Laine Vask

60-aastased:

Ester Reppau
Gitta Vaino

65-aastased:

Leo Villand

Tulgu, mis tuleb,
ja saagu, mis saab —
tööst me ei pääse
ja muregi jääb.

Kõiges ses muutuv
ilmas ja moes
jäägu kui kirjilõng
tumedas koes

meile ka naljad
ja laulud ja rõõm,
naeratus, mälestus,
kõunalde lõõm.

Ingrid Põldsaar

Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi info-leht. Toimetaja Aili Kiin (tel. 5 77 50, tööl 5 36 78). EE2900 Viljandi, Toome 10—23. Trükikoda „Kiir“ Viljandis. Tell. nr. 1075.